

ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

**ΑΠΟΦΑΣΗ
ΕΠΙ ΤΟΥ ΠΑΡΑΔΕΚΤΟΥ**

της προσφυγής αριθ. 27622/02
που κατατέθηκε από τον *È È*
κατά της Ελλάδας

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας στις 30 Σεπτεμβρίου 2004 σε δικαστικό συμβούλιο αποτελούμενο από τους:

Κύριο P. LORENZEN, *πρόεδρο,*

Κύριο Κ.Λ. ΡΟΖΑΚΗ,

Κύριο G. BONELLO,

Κυρία Ν. ΒΑΪΙĆ,

Κύριο Α. ΚΟΒΛΕΡ,

Κυρία Ε. ΣΤΕΙΝΕΡ,

Κύριο Κ. ΗΑΪΙΥΕΝ, *δικαστές,*

και τον κύριο S. QUESADA, *αναπληρωτή γραμματέα τμήματος.*

Λαμβάνοντας υπόψη την πιο πάνω αναφερόμενη προσφυγή που κατατέθηκε στις 15 Ιουλίου 2002,

Λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου να επικαλεστεί το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης και να εξετάσει από κοινού το παραδεκτό και την ουσία της υπόθεσης,

Λαμβάνοντας υπόψη τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν από την εναγόμενη κυβέρνηση και εκείνες που κατατέθηκαν σε απάντηση από τον προσφεύγοντα,

Αφού διασκέφθηκε, εκδίδει την πιο κάτω απόφαση:

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

Ο προσφεύγων, κύριος È È , είναι ένας έλληνας υπήκοος, ο οποίος γεννήθηκε το 1938 και κατοικεί στην Ηράκλειο Κρήτης. Η καθής Κυβέρνηση εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κύριο Μ. Απεσσό, σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Μ. Παπίδα, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Τα πραγματικά περιστατικά της υπόθεσης, όπως εξετάθησαν από τους διαδίκους, μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

Στις 19 Μαΐου 1978, ο προσφεύγων αγόρασε ένα οικοπέδο κείμενο σε ένα χωριό της Κρήτης, με σκοπό να ανεγείρει ένα ξενοδοχείο. Όμως, από την ημερομηνία αυτή, ο προσφεύγων έχει εμπλακεί σε μία δικαστική περιπέτεια με τους γείτονες, οι οποίοι διεκδικούν ένα τμήμα του οικοπέδου και αντιτίθενται στη δημιουργία μιας διέλευσης που να επιτρέπει στον προσφεύγοντα την πρόσβαση στην εθνική οδό. Πολλές αποφάσεις πάνω σε διάφορες πλευρές της υπόθεσης εκδόθηκαν τα επόμενα χρόνια. Τελευταία, ο προσφεύγων εισήγαγε δύο διαδικασίες.

A. Πρώτη διαδικασία

Στις 10 Ιουνίου 1997, ο προσφεύγων προσέφυγε στο Πρωτοδικείο Ηρακλείου με μία αγωγή με την οποία ζητούσε, αφενός, να αναγνωρισθεί κύριος ενός τμήματος του οικοπέδου που είχε καταληφθεί από τους γείτονές του και, αφετέρου, την αποβολή τους από το οικοπέδο αυτό. Η δικάσιμος ορίστηκε για τις 14 Ιανουαρίου 1998 και στη συνέχεια αναβλήθηκε μετά από αίτηση των διαδίκων. Μία νέα δικάσιμος

ορίστηκε για τις 21 Οκτωβρίου 1998, ημερομηνία κατά την οποία η συζήτηση αναβλήθηκε και πάλι εξαιτίας των δημοτικών εκλογών της 18 Οκτωβρίου 1998. Στις 26 Οκτωβρίου 1998, ο προσφεύγων ζήτησε να οριστεί μία νέα δικάσιμος. Αυτή ορίστηκε για τις 19 Μαΐου 1999 και η συζήτηση αναβλήθηκε μετά από αίτηση των διαδίκων. Η συζήτηση έλαβε τελικά χώρα στις 16 Φεβρουαρίου 2000.

Στις 18 Απριλίου 2000, το δικαστήριο δήλωσε εαυτό αναρμόδιο να δικάσει την υπόθεση και την παρέπεμψε στο Ειρηνοδικείο Ηρακλείου (απόφαση αριθ. 277/2000). Στις 30 Οκτωβρίου 2000, ο προσφεύγων ζήτησε τον καθορισμό μιας δικασίμου. Αυτή ορίστηκε για τις 16 Ιανουαρίου 2001 και στη συνέχεια αναβλήθηκε τρεις φορές με αίτηση των διαδίκων, η τελευταία από τις οποίες δικαιολογήθηκε από την αποχή των δικηγόρων. Η συζήτηση έλαβε τελικά χώρα στις 12 Φεβρουαρίου 2002.

Στις 19 Ιουνίου 2002, το δικαστήριο κήρυξε την αγωγή απαράδεκτη για τον λόγο ότι ο προσφεύγων είχε παραλείψει να περιγράψει επακριβώς το τμήμα του επιδίκου οικοπέδου (απόφαση αριθ. 476/2002).

B. Δεύτερη διαδικασία

Στις 30 Σεπτεμβρίου 2002, ο προσφεύγων προσέφυγε ενώπιον του Ειρηνοδικείου του Ηρακλείου με μία νέα αγωγή που είχε το ίδιο αντικείμενο με εκείνη που είχε προηγουμένως κηρυχθεί απαράδεκτη. Η δικάσιμος, η οποία είχε αρχικά οριστεί στις 15 Απριλίου 2003, αναβλήθηκε στις 7 Οκτωβρίου 2003.

Στις 6 Φεβρουαρίου 2004, το δικαστήριο δέχθηκε την αγωγή του προσφεύγοντος (απόφαση αριθ. 70/2004).

Στις 6 Απριλίου 2004, οι αντίδικοι του προσφεύγοντος άσκησαν έφεση κατά της απόφασης αυτής. Η δικάσιμος, η οποία είχε οριστεί αρχικά για τις 28 Μαΐου 2004, αναβλήθηκε για τις 22 Ιανουαρίου 2005,

κατόπιν του θανάτου ενός από τους αντιδίκους του προσφεύγοντος. Η υπόθεση εκκρεμεί σήμερα ενώπιον του Πρωτοδικείου του Ηρακλείου.

ΑΙΤΙΑΣΕΙΣ

1. Επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται για την δίκαιη δίκη και την διάρκεια των διαδικασιών που ακολουθήθηκαν στην υπόθεσή του.

2. Επικαλούμενος το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, ο προσφεύγων παραπονείται εξάλλου για μία προσβολή του δικαιώματός του για σεβασμό της περιουσίας του.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

1. Ο προσφεύγων παραπονείται, υπό το πρίσμα του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης, για την δίκαιη δίκη και την διάρκεια των διαδικασιών που εισήγαγε ή που εισήχθησαν σε βάρος του σχετικά με τις διαφορές ως προς την κυριότητα, οι οποίες τον φέρνουν αντιμέτωπο από το 1978 με τους γείτονές του. Θεωρεί ότι τα δικαστήρια που επιλήφθηκαν των υποθέσεών του δεν ήσαν αμερόληπτα και αντικειμενικά και ότι παραβίασαν το καθήκον τους να του εξασφαλίσουν μία αποτελεσματική δικαστική προστασία. Θεωρεί τον εαυτό του θύμα αρνησιδικίας. Ο προσφεύγων παραπονείται επίσης, υπό το πρίσμα του άρθρου 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1, για προσβολή του δικαιώματός του για σεβασμό της περιουσίας του. Θεωρεί ότι δεν θα μπορέσει ποτέ ούτε να εκμεταλλευτεί την ιδιοκτησία του ούτε να την πωλήσει.

Τα εφαρμοστέα αποσπάσματα του άρθρου 6 § 1 της Σύμβασης έχουν ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα όπως η υπόθεσίς του δικασθή δίκαιως (...) εντός λογικής προθεσμίας, υπό δικαστηρίου (...) το οποίον θα αποφασίση (...) επί των αμφισβητήσεων επί των δικαιωμάτων και υποχρεώσεών του αστικής φύσεως (...).»

Το άρθρο 1 του Πρωτοκόλλου αριθ. 1 έχει ως εξής:

«Εκαστο φυσικό ή νομικό πρόσωπο έχει δικαίωμα στον σεβασμό της περιουσίας του. Κανείς δεν μπορεί να στερηθεί της ιδιοκτησίας του παρά μόνον για λόγους δημόσιας ωφέλειας και σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του διεθνούς δικαίου.

Οι προηγούμενες διατάξεις δεν θίγουν το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων ή άλλων συνεισφορών ή των προστίμων.»

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι, σύμφωνα με τους όρους του άρθρου 35 § 1, δεν μπορεί να επιληφθεί παρά μόνον μετά την εξάντληση των εσωτερικών ενδίκων μέσων και μέσα σε μία προθεσμία έξι μηνών από την ημερομηνία της τελεσίδικης εσωτερικής απόφασης.

Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι περισσότερες διαδικασίες έληξαν περισσότερο από έξι μήνες πριν από την ημερομηνία άσκησης της προσφυγής. Τα παράπονα που προβάλλονται σε σχέση με τις διαδικασίες αυτές πρέπει επομένως να κηρυχθούν απαράδεκτα ως εκπρόθεσμα.

Εξάλλου, στο μέτρο που τα παράπονα του προσφεύγοντος αναφέρονται στην προτελευταία διαδικασία που εισήγαγε, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο ενδιαφερόμενος δεν άσκησε κανένα ένδικο μέσο κατά την απόφαση που εκδόθηκε στον πρώτο βαθμό. Ακόμη και αν υποθεθεί ότι δεν υπήρχε τέτοιο ένδικο μέσο, κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν αφήνει υπόνοιες ότι η διαδικασία αυτή δεν ήταν δίκαιη ή ότι προσέβαλε τα περιουσιακά δικαιώματα του προσφεύγοντος. Τέλος, στο μέτρο που τα παράπονα του προσφεύγοντος αναφέρονται στην τελευταία διαδικασία που εισήγαγε, το Δικαστήριο σημειώνει ότι

αυτή η διαδικασία είναι σήμερα εκκρεμής μετά από έφεση. Κατά συνέπεια, οποιαδήποτε αιτίαση ως προς αυτήν, με εξαίρεση αυτή που έλκεται από την διάρκειά της, είναι πρόωρη.

Επεται ότι το τμήμα αυτό της προσφυγής πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογήν του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

2. Επικαλούμενος το άρθρο 6 § 1 της Σύμβασης, ο προσφεύγων παραπονείται εξάλλου για την διάρκεια των δύο τελευταίων διαδικασιών τις οποίες εισήγαγε για να υπερασπιστεί τα συμφέροντά του.

Η Κυβέρνηση προβαίνει σε μία λεπτομερή χρονολογική ανάλυση των επιδίκων διαδικασιών για να αποδείξει ότι έκαστο στάδιό τους διεξήχθη με ταχύτητα. Οι καθυστερήσεις που παρατηρήθηκαν μέσα στο πλαίσιο της πρώτης διαδικασίας οφείλονται, κατ'αυτήν, στη συμπεριφορά των διαδίκων, οι οποίοι πολλαπλασίασαν τις αιτήσεις αναβολής. Η Κυβέρνηση προσθέτει ότι δύο αναβολές οφείλονταν στη διεξαγωγή των δημοτικών εκλογών και την αποχή των δικηγόρων, γεγονότα που εκφεύγουν του ελέγχου των δικαστηρίων. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει επιπλέον ότι από την συνολική διάρκεια της διαδικασίας θα πρέπει να αφαιρεθούν και οι περίοδοι των δικαστικών διακοπών (από την 1^η Ιουλίου μέχρι τις 15 Σεπτεμβρίου εκάστου έτους). Τέλος, η Κυβέρνηση ισχυρίζεται ότι ο προσφεύγων δεν προσπάθησε ποτέ να επιταχύνει την διαδικασία και ότι η συμπεριφορά των επιληφθεισών αρχών δεν μπορεί να δεχθεί κριτική.

Ο προσφεύγων αντικρούει τα επιχειρήματα που προβάλλονται από την Κυβέρνηση.

Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η πρώτη επίδικη διαδικασία άρχισε στις 10 Ιουνίου 1997, με την κατάθεση της αγωγής ενώπιον του Πρωτοδικείου Ηρακλείου, και τελείωσε στις 19 Ιουνίου 2002, με την έκδοση της απόφασης αριθ. 476/2002 του Ειρηνοδικείου του Ηρακλείου. Επομένως, αυτή διήρκεσε πέντε χρόνια και εννέα ημέρες ενώπιον δύο δικαστηρίων. Η δεύτερη διαδικασία άρχισε στις 30

Σεπτεμβρίου 2002, με την κατάθεση της αγωγής στο Ειρηνοδικείο του Ηρακλείου και είναι σήμερα εκκρεμής μετά από έφεση ενώπιον του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Ηρακλείου. Μέχρι σήμερα έχει επομένως διαρκέσει περισσότερο από ένα χρόνο και έντεκα μήνες.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι ο εύλογος χαρακτήρας της διάρκειας μιας διαδικασίας εκτιμάται σύμφωνα με τις συνθήκες της υπόθεσης και λαμβανομένων υπόψη των κριτηρίων που έχουν καθιερωθεί από τη νομολογία του, και ειδικότερα της πολυπλοκότητας της υπόθεσης της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του προσφεύγοντος και αυτής των αρμοδίων αρχών, καθώς και του διακυβεύματος της διαφοράς για τους ενδιαφερόμενους (βλέπε, μεταξύ πολλών άλλων, την απόφαση *Frydlender κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 30979/96, § 43, CEDH 2000-VII).

Το Δικαστήριο εκτιμά ότι η υπόθεση δεν παρουσίαζε ιδιαίτερη πολυπλοκότητα. Σε ό,τι αφορά την συμπεριφορά των διαδίκων, σημειώνει ότι αυτοί ζήτησαν πολλές φορές την αναβολή της συζήτησης. Τα εθνικά δικαστήρια δεν μπορούν να θεωρηθούν υπεύθυνα για τις καθυστερήσεις αυτές.

Το Δικαστήριο σημειώνει προς τούτο ότι μόνες οι καθυστερήσεις που μπορούν να καταλογιστούν στο Κράτος μπορούν να οδηγήσουν στο συμπέρασμα της παραβίασης της «λογικής προθεσμίας» (βλέπε, μεταξύ άλλων, την απόφαση *Proszak κατά Πολωνίας*, της 16 Δεκεμβρίου 1997, *Recueil des arrêts et décisions* 1997-VIII, σελ. 2774, § 40).

Στην προκειμένη περίπτωση, το Δικαστήριο σημειώνει ότι οι δικαστικές αρχές έχουν επιδείξει επιμέλεια σε ολόκληρη την διάρκεια της διαδικασίας. Σε ό,τι αφορά ειδικότερα την πρώτη διαδικασία, το Δικαστήριο σημειώνει ότι η δίκη ενώπιον του Μονομελούς Πρωτοδικείου Ηρακλείου διήρκεσε δύο χρόνια, δέκα μήνες και οκτώ ημέρες. Ενώπιον του Ειρηνοδικείου, η διαδικασία διήρκεσε ένα χρόνο, επτά μήνες και είκοσι ημέρες. Σε ό,τι αφορά την δεύτερη διαδικασία, το Δικαστήριο

σημειώνει ότι το Ειρηνοδικείο του Ηρακλείου εξέδωσε την απόφασή του σε ένα χρόνο, τέσσερις μήνες και έξι ημέρες μετά την κατάθεση της αγωγής. Σε ό,τι αφορά την κατ'έφεση διαδικασία, το Δικαστήριο σημειώνει ότι το Πολυμελές Πρωτοδικείο Ηρακλείου όρισε την πρώτη ημερομηνία της δικασίμου σε ένα μήνα και είκοσι δύο ημέρες από την κατάθεση της έφεσης και, όταν η συζήτηση αναβλήθηκε λόγω του θανάτου ενός των διαδίκων, όρισε μία νέα ημερομηνία δικασίμου επτά μήνες και είκοσι πέντε ημέρες αργότερα. Οι προθεσμίες αυτές δεν μπορούν να επικριθούν.

Ενόψει όσων αναφέρονται πιο πάνω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι, λαμβανομένης υπόψη ειδικότερα της συνολικής διάρκειας των επιδίκων διαδικασιών, ότι εν προκειμένω η δικαιοσύνη δεν «απονεμήθηκε με καθυστέρηση τόση ώστε να θέσει εν αμφιβόλω την αποτελεσματικότητα και την αξιοπιστία της» (*Katte Klitsche de la Grange κατά Ιταλίας*, απόφαση της 27 Οκτωβρίου 1994, série A no. 293-B, σελ. 39, § 61).

Επεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης και πρέπει να απορριφθεί σύμφωνα με το άρθρο 35 § 4.

Κατά συνέπεια, πρέπει να δοθεί τέλος στην εφαρμογή του άρθρου 29 § 3 της Σύμβασης και η προσφυγή να κηρυχθεί απαράδεκτη.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο, ομόφωνα,

Κηρύσσει την προσφυγή απαράδεκτη.

(υπογραφή)

Santiago QUESADA

Αναπληρωτής Γραμματέας

(υπογραφή)

Peer LORENZEN

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 27 Οκτωβρίου 2004

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετρουτσόπουλος